

Asociacija „Lietuvos tėvų forumas“, įmonės kodas 300144391, Veliuonos g. 18, LT–48338 Kaunas,
tel. 867825555, el. p info@tevuforumas.lt

Socialinės apsaugos ir darbo ministrui

2020-07-14 Nr. 20200714/1

Pasiūlymai įgyvendinant EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVĄ dėl tėvų ir prižiūrinių asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros

Kaip įvardina ES Tarybos pranešimas spaudai, direktyvos tikslas – padidinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje ir paskatinti imti atostogas dėl šeiminių priežasčių bei naudotis lanksčiomis darbo sąlygomis. Direktyva siekiama paskatinti tėvus vyrus naudotis savo teise į tokias atostogas. Tokiu būdu taip pat skatinama motinų reintegracija į darbo rinką joms pasinaudojus motinystės ir vaiko priežiūros atostogomis ir tam sudaromos palankesnės sąlygos.

Atkreipiame dėmesį, kad moterų reintegracija į darbo rinką turi kitas, dažnai matyt svarbesnes dedamasias, nei tik finansinis skatinimas, nukreiptas tiesiogiai į šeimą:

1. Kultūrinės. Lietuvos moterys yra atsakingos ir stiprios, jos tvirtai laiko vaikų priežiūrą bei ugdymą savo rankose. Auklėtojų vyrų darželiuose turėtume su žiburiu ieškoti. Mokytojų pasiskirstymas pagal lytį yra neproporcingas – moterys sudaro 94 proc. pradiniam ugdyme, 85 proc. – pagrindiniame ir 83 proc. viduriniame ugdyme. Švietimo pagalbos specialistų yra panaši disproporcija. Valstybė turi didelę galią keisti šią disproporciją, įtraukiant profesionalius pedagogus ir ugdytojus vyrus, tuo būdu vengiant reguliavimo (ir kišimosi) šeimos lygyje.
2. Paslaugų trūkumas. Pirmiausia, vaikų priežiūros paslauga, tuo metu, kai tėvai dirba. Praktiškai visuose didmiesčiuose lopšeliuose ir darželiuose nėra laisvų vietų. Eilėse tenka laukti ilgai, o alternatyvos, kaip privatus darželis arba auklė, įperkamos tik labai mažai daliai šeimų. Kaimuose ir miesteliuose apskritai nėra vaikų darželių arba jie yra per toli. Mažamečių darželinio amžiaus vaikų pavežėjimo paslauga labai reta, priešingai mokyklinio amžiaus vaikams, kuri gana išvystyta.
3. Darbdavių palankumas šeimai. Moterys (mamos) neretai matomos, kaip mažiau patrauklios darbdaviams, kadangi jos prisiima didesnę atsakomybę už vaikus, jų priežiūrą susirgus ir pan. Valstybės reguliavimas šioje srityje duoda vaisius, pvz. mamadieniai ir tėvadieniai tapo įprasti.
4. Demografinės problemos. Vaikų gimstamumo mažėjimas ir jaunuolių emigracija yra tie nepalankūs rodikliai, į kuriuos turėtų būti nukreiptas pagrindinis dėmesys įgyvendinant kiekvieną reguliavimo aspektą. Šiuo atveju vertėtų gerai pasverti kišimasį į šeimos savireguliaciją ir vieno iš šeimos narių, moters menamų darbo interesų išskėlimą, o tuo pačiu metu - vyro ir vaiko interesų galimą sumenkinimą.

Atsižvelgiant į tai ir turėdami pagrįstą nerimą, kad, neapgalvotas direktyvos įgyvendinimas gali pabloginti moterų padėtį, jei iš jų bus „atimti“ vaiko priežiūros 2 mėnesiai, kai jos būtų priverstos dirbti ir dar po darbo pasirūpinti vaikais ir šeima, o tuo tarpu vyras būtų verčiamas imituoti vaiko priežiūrą, siūlome:

1. Vaiko priežiūros atostogų alternatyvas palikti abi - leidžiant tėvams patiems pasirinkti 18 arba 24 mėn. trukmę, vietoje dabar esamų 12 ir 24 mėn. pasirinkimų;
2. Numatyti galimybę lanksčiai derinti kiekvieno iš tėvų vaiko priežiūros dalis bei darbo ir atostogų laikotarpius, taip pat ir po dalį ar pusę dienos (direktyvos 5 straipsnis 6 dalis ir 9 straipsnis);
3. Vaiko priežiūros atostogų trumpinimas iki 18 mėn. vietoje dabar galiojančių 24 mėn., taip pat išmokos dalies antraisiais vaiko metais mažinimas 6% nuo dabar galiojančios normos, pablogina šeimos padėtį ir pažeidžia direktyvos 16 straipsnio nuostatas, kurios sako, kad „Šios direktyvos įgyvendinimas neturi būti pagrindas pateisinti bendro darbuotojų apsaugos lygio srityse, kurioms taikoma ši direktyva, sumažinimą.“ Siūlome išlaikyti dabartinį lygį, o neperleidžiamiesiems 2+2 mėnesiams skaičiuoti ne mažesnę nei nurodomą direktyvoje 65% pajamų arba ligos atveju dydį (65,94%);
4. Siūlome pridėti 2 mėn. neperleidžiamų vaiko priežiūros atostogų tėčiams, nemažinant esamų 24 mėn. mamoms. Tėčiai turėtų du mėnesius neperleidžiamų atostogų išlaikant teisę būti atostogose ir mamoms tuo pačiu metu (jei mamos to nori). Bendras vaiko priežiūros laikotarpis nedidėtų, liktų 24 mėn. Tėčiai, laipsniškai perimtų vaiko priežiūros naštos dalį, mamos lengviau ją perduotų, turėdamos daugiau laiko savo karjerai, tačiau be prievartinio mamos patraukimo iš šeimos. Priešingu atveju būtų esamų sąlygų mamoms pabloginimas ir pažeistų direktyvos 16 straipsnio nuostatas. Tokia tvarka yra įgyvendinta Ispanijoje;
5. Leisti tėvams rinktis išmokos skaičiavimą pagal abiejų tėvų darbo užmokesčio vidurkį, kaip papildomą alternatyvą, kai skaičiuojama pagal vieno iš tėvų, kuris naudojasi vaiko priežiūros atostogomis. Toks valstybės požiūris į šeimą, kaip 2 tėvų visumą, leis lengviau susikeisti tėvams rolėmis, prižiūrint vaikus. Tai stiprins šeimą ir padės lengviau pasiekti direktyvos tikslus, dalintis šeimos našta bei derinti darbo-karjeros interesus abiems tėvams. Taip pat tokia galimybė tėvams nuims šeimos narių darbo interesų konfrontaciją bei padės turėti pastovų valstybės paramos lygį, nepriklausomai nuo tuo metu vaiką prižiūrinčiojo vieno iš tėvų;
6. Siūlome palikti teisę tėvams rinktis lanksčiai, pageidaujamaiais periodais, savo neperleidžiamą vaikų priežiūros atostogų dalį iki vaikui sukaks 8 metai, kaip numato direktyvos 5 ir 9 straipsniai.
7. Nemažinti išmokos dalies, jei tėvai dirba dalį ar visą darbo dieną. Taip pat netaikyti SODROS įmokų grindų, kai tėvai dirba dalį dienos, būdami vaiko priežiūros atostogose ir gauna valstybės paramą.

Lietuvos tėvų forumo pirmininkas

Darius Trečiakauskas

Palaikančios organizacijos:

Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija,

pirmininkė Violeta Vasiliauskienė

Laisvos visuomenės institutas,

direktorė Diana Karvelienė